

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta (HE 95/2025 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Pia Kivimies, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Veli Auvinen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Reetta Honkanen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Piia Lax, Verohallinto
- tutkimusprofessori Pia Mäkelä, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- kehittämisspäälikkö Heikki Luoto, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- johtava asiantuntija Toni Jääskeläinen, Kaupan liitto ry
- lakimies Kai Massa, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- toimitusjohtaja Lasse Pipinen, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
- erityisasiantuntija Erica Mäkipää, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- toiminnanjohtaja Susanna Heikkinen, Suomen Alkoholijuomakauppa ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tulli
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Alko Oy

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia.

Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Korotus kohdistettaisiin alkoholipitoisuudeltaan yli 2,8-tilavuusprosenttisiin juomiin.

Lisäksi ehdotetaan, että alkoholi- ja alkoholijuomavero sidottaisiin kaikkien juomaryhmien osalta pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin toteutuneisiin muutoksiin. Esityksen mukaan Verohallinto vahvistaisi suoritettavan veron määrän vuosittain siten kuin alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa tarkkarajaisesti säädettäisiin.

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen veromuutos olisi 1,4 prosenttia vuonna 2026. Vuosille 2026 ja 2027 aiemmin vahvistettu väkevien alkoholijuomien ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen veronkorotus kumottaisiin.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien hinnat nousisivat ehdotettujen veronkorotusten seurauksena keskimäärin noin kolmella prosentilla vuonna 2026. Muiden juomaryhmien hinnat nousisivat vuonna 2026 keskimäärin noin puolella prosentilla.

Ehdotetut veromuutokset kasvattaisivat alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin 38 miljoonalla eurolla vuodesta 2026.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksessä ehdotetaan viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korottamista keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Veronkorotus kohdistuu yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin viineihin ja muihin käymisteitse valmistettuihin juomiin.

Esityksessä ei kohdisteta veronkorotusta miedoimpiin eli yli 1,2 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin käymisteitse valmistettuihin juomiin. Näiden osalta ehdotetaan korotusta virvoitusjuomaveron uudistamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 123/2025 vp), joka on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp

Lisäksi esityksessä ehdotetaan alkoholiveron sitomista vuodesta 2026 pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin toteutuneeseen kehitykseen. Indeksitarkistus on tarkoitus tehdä kerran vuodessa. Verovuoden 2026 osalta indeksitarkistus tehdään nyt ehdotetulla lakimuutoksella. Jatkossa Verohallinto laskee ja vahvistaa vuosittain seuraavan kalenterivuoden verotasot ja antaa sitä koskevan määräyksen. Kyse on teknisestä laskenta- ja vahvistusmenettelystä eikä Verohallinnolla olisi indeksitarkistuksen tekemisessä ja verotasojen vahvistamisessa mitään osin harkintavaltaa. Vuoden 2026 verotasoja koskevan indeksitarkistuksen perusteella alkoholijuomien verotasoja nostetaan 1,4 prosentilla.

Ehdotettujen veromuutosten on esityksessä arvioitu lisäävän valtion alkoholiverokertymää vuositasona yhteensä noin 38 miljoonaa euroa vuonna 2026 verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia. Vuoden 2026 valtion talousarvion mukaisen alkoholiverokertymän lisäys jäisi noin 30 miljoonaan euroon johtuen valmisteverojen tilitysjaksojen vaikutuksista. Esityksen mukaan veronkorotus vahvistaa julkista taloutta noin 80 prosentilla verotuottolisäyksestä, kun otetaan huomioon vaikutukset muiden verojen tuottoon ja indeksisidonnaisiin etuusmenoihin.

Esityksessä on arvioitu, että yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävän viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien hinnat nousisivat keskimäärin noin kolme prosenttia ja muiden alkoholijuomien noin puoli prosenttia vuonna 2026.

Veromuutosten vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia, sillä sekä alkoholin kotimaiseen kulutukseen että matkustajatuontiin ja verkko-ostamiseen ulkomailta vaikuttaa samanaikaisesti monia eri tekijöitä. Koska ehdotetut veromuutokset kasvattaisivat hintaeroja muihin maihin nähden, on esityksessä pidetty mahdollisena, että alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen ulkomailta kasvaisivat. Matkustajatuonnin muutoksiin vaikuttavat alkoholin kotimaisten hinta- ja saatavuusmuutosten ohella alkoholin hintakehitys Virossa ja muilla lähialueilla sekä ylipäätään matkustamisen määrä- ja kustannuskehitys. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille myös kuluttajien käyttäytymisen muutos, jossa alkoholin käyttö on siirtynyt ravintoloista julkisiin paikkoihin ja koteihin, mihin myös korkea alkoholiverotus vaikuttaa.

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisina. Tavoitteena on lisätä valtion verotuloja korottamalla viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa. Lisäksi tavoitteena on alkoholiveron indeksointi veron reaalisien tason alenemisen välttämiseksi. Tältä osin kyse on isommasta periaatteellisesta muutoksesta lakiin. Vuosittaisilla indeksitarkistuksilla alkoholiverotuksen reaalin taso pidetään ennallaan. Verotasoja nostettaisiin tai laskettaisiin tai ne pysyisivät ennallaan sen mukaan, miten yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi on muuttunut. Indeksitarkistuksessa ei siten ole kyse varsinaisesti alkoholiveron korotuksesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 95/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 11.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr
jäsen Otto Andersson r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Janne Jukkola kok
varajäsen Mikko Lundén ps
varajäsen Lauri Lyly sd
varajäsen Ville Väyrynen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 1

Vastalause 1 /sd

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteet alkoholiverotuksen kiristämisestä ja verotuksen sitomisesta yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kehitykseen ovat sinänsä kannatettavia. Valiokunnan enemmistö pitää hallituksen esittämiä muutoksia riittävinä. Vastalauseen esittäjät katsovat kuitenkin, että kokonaisuus jää julkisen talouden ja kansanterveyden näkökulmasta vajavaiseksi erityisesti oluen verotuksen osalta.

Vuodelle 2025 toteutettu olutveron alentaminen oli heikosti perusteltu sekä terveys- että finanssipoliittisesti. Alennus kohdistui tuotteeseen, jonka riskit kansanterveydelle ja sosiaalisille haitoille ovat hyvin tunnetut. Samalla ratkaisu heikensi julkista taloutta ja oli ristiriidassa sen yleisen linjan kanssa, jonka mukaan haittaverojen tulisi osaltaan tukea sekä kestävää rahoitus pohjaa että haittojen vähentämistä.

Alkoholin käytöstä aiheutuvat kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollolle, työelämälle ja järjestyksenpidolle ovat huomattavat, ja ne kohdistuvat laajasti koko yhteiskuntaan. Alkoholiverotus on tässä keskeinen ohjauskeino. Siksi on perusteltua, että olutverotusta ei kevennetä, vaan päinvastoin palautetaan vähintään aiemmalle tasolle ja kiristetään maltillisesti yli sen.

Vastalauseen esittäjät katsovat, että hallituksen esitys viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien veronkorotuksista voidaan hyväksyä, mutta kokonaisuutta on täydennettävä olutveron osalta. Olutveroa tulee korottaa siten, että vuoden 2025 alusta tehty veronalennus perutaan ja lisäksi toteutetaan yleisen linjan mukainen, maltillinen mutta tuntuva kiristys. Käytännössä tämä tarkoittaisi oluesta suoritettavan alkoholijuomaveron tason nostamista 10 prosentilla nykyiseen verotasoon nähden. Näin olutvero palautuisi vähintään ennen veronkevennystä vallinneelle tasolle ja vahvistaisi sekä julkista taloutta että terveyspoliittista ohjausvaikutusta.

Alkoholiveron sitominen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kehitykseen on perusteltu ratkaisu, jotta veron reaalin tasoa ei jatkossa pääse hiljalleen rapautumaan. Indeksitarkistus on tekninen väline, mutta sen rinnalla on välttämätöntä korjata vuoden 2025 olutveroratkaisu ja linjata olutverotus vastaamaan paremmin haittojen suuruutta ja julkisen talouden kestävyysvaateita.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 1

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se
on laissa 707/2024, ja
lisätään 4 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

4 §

(Kuten VaVM)

Voimaantulo
(Kuten VaVM)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 1

VEROTAULUKKO

Verotaulukosta ilmenevää veron määrää sovelletaan kalenterivuonna 2026. Sitä seuraavina kalenterivuosina sovelletaan Verohallinnon 4 §:n mukaisesti vahvistamaa veron määrää.

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	11.	28,75 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	12.	41,20 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	36,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	219,02 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	340,70 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	575,95 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	886,24 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
Tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	31,33 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	42.	55,57 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	43.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 1

Helsingissä 11.11.2025

Joona Räsänen sd
Seppo Eskelinen sd
Pia Viitanen sd
Aki Lindén sd
Lauri Lyly sd

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 2

Vastalause 2 /kesk

Perustelut

Verotuksen painopistettä työnverotuksesta haittojen verotukseen

Keskusta keventäisi keskituloisten ansiotulojen verotusta selvästi reippaammin kuin mitä hallitus tekee.

Keskusta on verotuksen painopisteen siirtämiseksi valmis yhtenä toimenpiteenä korottamaan alkoholiveroa yhteensä noin 100 miljoonalla eurolla, josta 25 miljoonaa euroa kertyisi perumalla hallituksen alkukaudesta päättämä olutveron alennus.

Keskustan mielestä hallitukselta oli aikoinaan väärä arvovalinta ensiksi keventää oluen verotusta ja myöhemmin vastaavalla summalla korottaa esimerkiksi liikuntapalveluiden ja kirjojen arvonnalisäveroa.

Olutveron aiemman alennuksen kumoamisen lisäksi keskusta toteuttaisi 75 miljoonaa euron korotuksen alkoholiveron verotaulukkoon kautta linjan hallituksen esittämään verrattuna. Tämä tarkoittaisi viiden prosentin korotusta alkoholiveron verotaulukon lukuihin hallituksen esitykseen verrattuna ja olutveron osalta 5 prosentin korotusta sen lisäksi, että aiempi veronalennus perutaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 707/2024, ja
lisätään 4 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

4 §

(Kuten VaVM)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 2

Voimaantulo
(Kuten VaVM)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 2

VEROTAULUKKO

Verotaulukosta ilmenevää veron määrää sovelletaan kalenterivuonna 2026. Sitä seuraavina kalenterivuosina sovelletaan Verohallinnon 4 §:n mukaisesti vahvistamaa veron määrää.

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	11.	30,18 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	12.	40,51 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	38,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	230,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	358,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	530,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	530,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	605,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	931,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
Tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	32,90 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	42.	58,30 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	43.	59,10 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	59,10 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 2

Helsingissä 11.11.2025

Markus Lohi kesk
Mika Lintilä kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 3

Vastalause 3 /vihr, vas

Perustelut

Hallituksen esityksessä viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Korotus kohdistettaisiin alkoholipitoisuudeltaan yli 2,8-tilavuusprosenttiin juomiin. Lisäksi hallitus ehdottaa, että alkoholi- ja alkoholijuomavero sidottaisiin kaikkien juomaryhmien osalta pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksiin toteutuneisiin muutoksiin.

Hallituksen esityksen mukainen alkoholiverotuksen kiristäminen on perusteltua paitsi kansanterveyden, myös julkisen talouden näkökulmasta.

Hallituksen veropolitiikka ei ole kuitenkaan johdonmukaista. Hallitus on aiemmilla päätöksillään keventänyt oluen verotusta. Ehdotamme, että oluen verotus palautetaan tasolle, jolla se oli ennen vuoden 2024 talousarviota. Lisäksi ehdotamme, että siihen tehdään yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksiin kehityksen mukainen veromuutos hallituksen esityksen tapaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi liite muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 707/2024, ja
lisätään 4 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

4 §

(Kuten VaVM)

Voimaantulo
(Kuten VaVM)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 3

VEROTAULUKKO

Verotaulukosta ilmenevää veron määrää sovelletaan kalenterivuonna 2026. Sitä seuraavina kalenterivuosina sovelletaan Verohallinnon 4 §:n mukaisesti vahvistamaa veron määrää.

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	11.	28,75 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	12.	38,58 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	36,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	219,02 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	340,70 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	575,95 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	886,24 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
Tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	31,33 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	42.	55,57 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	43.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp
Vastalause 2

Helsingissä 11.11.2025

Saara Hyrkkö vihr
Hanna Sarkkinen vas